

Буканов Григорій Миколайович

*кандидат політичних наук, доцент, докторант
Дніпропетровського регіонального інституту державного управління
Національної академії державного управління при Президенті України*

ORCID: 0000-0002-5398-5953
e-mail: vip.gregorov@ukr.net

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ОРІЄНТИРИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

Досліджено та визначено євроінтеграційні орієнтири і напрямки формування екологічної політики в контексті сталого розвитку регіонів в Україні. Обґрунтовано, що в контексті децентралізації державного управління посилюється роль місцевого самоврядування в управлінні екологічною сферою, а отже, і формування регіональної екологічної політики. Виокремлено такі євроінтеграційні орієнтири формування екологічної політики в Україні в контексті сталого розвитку регіонів: адаптація і приведення національного екологічного законодавства до європейських стандартів; впровадження європейського досвіду застосування економічних механізмів реалізації екологічної політики, які засновані на принципі “забруднювач платить”; запровадження системи екологічного менеджменту, механізмами якого є екологічний моніторинг, екологічна оцінка, екологічний аудит, екологічне маркування; реалізація концепцій екологічного урядування у сфері реалізації екологічної політики. Охарактеризовано євроінтеграційні орієнтири формування екологічної політики в Україні в контексті сталого розвитку регіонів.

Ключові слова: екологічна політика; регіональна екологічна політика; євроінтеграція; екологічний менеджмент; економічні екологічні інструменти; електронне екологічне урядування.

Постановка проблеми. В умовах реформування системи державного управління в Україні важливою проблемою є сталий розвиток регіонів, який неможливий без урахування екологічно-безпекової складової. Необхідність упровадження політики сталого розвитку на регіональному рівні обумовлена розумінням того, що він має починатися та підтримуватися на базовому рівні і, відповідно, забезпечення такого розвитку повинно здійснюватися знизу догори, тобто від конкретної громади і регіону до національного і світового масштабу. Загалом діяльність сталих регіональних громад спрямована на забезпечення підвищення якості життя свого населення без загрози його погіршення в інших регіонах; підтримання екосистем у власних межах; забезпечення ефективної державної підтримки діяльності регіональної громади; створення умов для економічної безпеки. Сталий розвиток на регіональному рівні та формування сталої громади регіону передбачає досягнення екологічної, соціальної та

економічної рівноваги локальних утворень. А в контексті євроінтеграційних процесів в Україні особливої актуальності набуває формування державної (національної) і регіональної екологічної політики відповідно до міжнародних і європейських стандартів, тому важливо визначити основні орієнтири формування і реалізації екологічної політики в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам, становленню та дослідженню реалізації екологічної політики в Україні, визначенню ролі держави в забезпеченні необхідного рівня екологічної безпеки присвячено роботи відомих науковців та фахівців, таких як: В. Андронов, Н. Андрусевич, Г. Білявський, В. Бугас, Б. Буркинський, О. Булатов, О. Веклич, Д. Ветвицький, І. Драган, О. Заржицький, В. Кравців, О. Кучеренко, О. Лазор, С. Лісовський, Н. Малиш, Г. Марушевський, Л. Мельник, М. Микієвич, О. Мордвінов, В. Муравйов, О. Мягченко, В. Потапенко, Ю. Саталкін, Л. Стасюк, О. Труш, Д. Фонарюк, Є. Хлобистов, Н. Хумарова, М. Шапочка, В. Шевчук, Л. Якушенко, Л. Яценко та ін. Проте низка питань досі залишаються малодослідженими, зокрема недостатньо вивчено питання модернізації системи державного управління в сфері екологічної політики відповідно до європейських стандартів і в контексті євроінтеграції.

Виокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми. У незалежній, дуже багатій на природні ресурси, Україні склалася неефективна та екологічно небезпечна структура природокористування. Важливими завданнями у запобіганні цієї проблеми є: зупинення занепаду природних екосистем, сталий розвиток на регіональному рівні та формування сталої громади регіону, що передбачає забезпечення екологічної, соціальної та економічної рівноваги, високого рівня життя та якості життя теперішніх та майбутніх поколінь України і запровадження нової, побудованої на найкращих досягненнях, європейської моделі природокористування.

Метою статті є визначення євроінтеграційних орієнтирів і напрямів формування екологічної політики в контексті сталого розвитку регіонів в Україні. Цій меті відповідає і низка завдань, а саме: питання адаптації і приведення національного екологічного законодавства до європейських стандартів, впровадження європейського досвіду застосування економічних механізмів реалізації екологічної політики, запровадження системи екологічного менеджменту.

Виклад основного матеріалу. Екологічна політика і її формування та реалізації на сьогодні є базовою складовою сучасних соціально-еколого-економічних систем, визначаючи перспективи їх сталого розвитку. У сучасній теорії і практиці державного управління існує багато наукових дефініцій поняття “екологічна політика”. Наприклад, науковець О. Калашник визначає екологічну політику як організаційну та регулятивно-контрольну діяльність суспільства і держави, спрямовану на охорону, невиснажливе використання та відтворення природних ресурсів, оздоровлення довкілля, ефективне поєднання функцій природокористування та охорони природи, забезпечення норм екологічної

безпеки [1]. З іншого боку, Ю. Боковикова і Н. Коваль вважають, що державна екологічна політика – це, насамперед, “система законодавчо визначених цілей та заходів органів державної влади на всіх рівнях та в усіх сферах суспільного життя щодо забезпечення раціонального екологічно безпечного господарювання, високоефективного збалансованого природокористування, створення сприятливих умов для забезпечення здоров’я людини, збереження й відтворення навколишнього природного середовища та природно-ресурсного потенціалу країни” [2]. На думку Д. Ветвицького, екологічну політику можна представити як систему цілей і дій органів державної влади та управління, спрямованих на забезпечення екологічної безпеки держави і задоволення екологічних потреб населення [3]. Водночас, із урахуванням світового досвіду здійснення державної екологічної політики, автор робить висновок, що державна екологічна політика – це комплекс засобів і заходів, спрямованих суспільством і державою на охорону та оздоровлення довкілля, ефективне поєднання природокористування і природоохорони та забезпечення нормальної життєдіяльності громадян, який має два виміри – нормативний і регуляційний.

У контексті децентралізації державного управління посилюється роль місцевого самоврядування в управлінні екологічною сферою, а отже, і формування регіональної екологічної політики. Як зазначають М. Андрієнко і В. Шако, “регіональна екологічна політика держави є органічною складовою національної екологічної політики, механізмів, спрямованих на стимулювання розвитку регіонів, які спираються переважно на регулятивне екологічне національне й міжнародне законодавство, стандарти і норми” [4]. А отже, основною метою державної екологічної політики в контексті сталого розвитку регіонів є підвищення якості життя населення регіону внаслідок поліпшення екологічних параметрів системи життєзабезпечення, впровадження нових наукоємних, ресурсозберігаючих екологічно чистих технологій, формування стабільного екологічно безпечного господарсько-виробничого комплексу, створення екологічно-безпечних умов проживання людей.

В українському законодавстві державна екологічна політика визначається як “система специфічних політичних, економічних, юридичних та інших заходів, що вживаються державою для управління екологічною ситуацією, забезпечення раціонального використання природних ресурсів на території України та забезпечення гармонійного, динамічно збалансованого розвитку економіки, суспільства, природи” [5], а в прийнятому Законі України “Про основні засади (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року” метою екологічної політики є досягнення задовільного стану навколишнього середовища шляхом впровадження екосистемного підходу у всі напрямки соціально-економічного розвитку України з метою забезпечення конституційного права кожного громадянина України на безпечне навколишнє середовище, впровадження збалансованого природокористування, збереження й відтворення природних екосистем [6].

Виходячи з цього документу, серед основних євроінтеграційних орієнтирів формування екологічної політики в Україні на регіональному рівні можна виділити такі: по-перше, адаптація і приведення національного екологічного законодавства до європейських стандартів; по-друге, впровадження європейського досвіду застосування інноваційних механізмів реалізації екологічної політики (економічні інструменти, екологічний менеджмент, екологічний моніторинг і аудит, екологічні стандарти, електронне екологічне урядування тощо). Розглянемо пріоритетні напрямки формування екологічної політики в контексті євроінтеграційних процесів в Україні.

Реалізація екологічної політики потребує ефективного функціонування системи екологічного законодавства, спрямованого на досягнення національних пріоритетів. Основними вимогами до такого законодавства є його відповідність Конституції України, наближення до відповідних директив Європейського Союзу (далі – ЄС), забезпечення впровадження та імплементації міжнародних екологічних угод, стороною яких є Україна. Таке законодавство повинно сприяти ефективному застосуванню відповідних економічних і організаційно-управлінських інструментів для стимулювання впровадження екологічних технологій, вирішенню екологічних проблем на регіональному рівні.

Угода про асоціацію з ЄС не тільки відкрила нові перспективи у соціально-економічному розвитку, але й обумовила появу нових викликів у процесах економічної модернізації України. Насамперед, Україна зобов'язана узгодити свою національну стратегію розвитку із вимогами ЄС і міжнародними зобов'язаннями зі сталого розвитку загалом та екологічними зокрема. Таким чином, проголошений Україною курс на європейську інтеграцію передбачає адаптацію вітчизняного природоохоронного законодавства та запровадження сучасних підходів до забезпечення екологічної безпеки відповідно до принципів Європейського Союзу.

У світових політичних реаліях сьогодення пріоритетного значення набула регіональна політика ЄС, де екологічна складова посідає одне із центральних місць. Основною метою регіональної екологічної політики ЄС є забезпечення гармонійного і сталого розвитку європейських регіонів. Доцільно наголосити на тому, що регіональна екологічна політика ЄС є невід'ємною компонентою загальноєвропейської політичної стратегії, метою якої є вироблення і впровадження принципів взаємовідносин центру національних держав із регіонами та оздоровлення довкілля [7]. Загалом екологічна політика є однією з пріоритетних сфер для Об'єднаної Європи, а ЄС вважається світовим лідером у позитивній реалізації екологічної політики та успішно вирішує низку екологічних проблем континенту.

Юридичною засадою для євроінтеграційних процесів у природоохоронній галузі є розділ V, глава 6 Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС [8]. Євроінтеграція у природоохоронній галузі охоплює заходи та реформи у таких галузях: 1) управління довкіллям та інтеграція екологічної політики в інші галузеві

політики; 2) якість атмосферного повітря; 3) управління відходами та ресурсами; 4) якість води та управління водними ресурсами, включаючи морське середовище; 5) охорона природи; 6) промислове забруднення та техногенні забруднення; 7) зміна клімату та захист озонового шару; 8) генетично-модифіковані організми.

Згідно із Звітом Міністерства енергетики та захисту довкілля України про виконання Угоди про асоціацію між Україною, з одного боку, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами – з іншого, у частині захисту довкілля за III квартал 2019 р. на сьогодні в екологічне законодавство України імплементовано такі нормативно-правові акти за галузями:

1) управління довкіллям та інтеграція екологічної політики в інші галузі політики: Закон України “Про стратегічну екологічну оцінку” № 2354-VIII від 20.03.2018 р.; Розпорядженням Кабінету Міністрів України № 825 від 07.11.2018 р. схвалено Концепцію створення загальнодержавної автоматизованої системи “Відкрите довкілля”;

2) якість атмосферного повітря: 14 серпня 2019 р. Кабінетом Міністрів України прийнято Постанову “Деякі питання здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря”, якою затверджено Порядок здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря, що розроблений відповідно до положень директив № 2008/50/ЄС, № 2004/107/ЄС та встановлює єдині вимоги до організації та проведення моніторингу стану атмосферного повітря, а також забезпечення відповідної якості даних;

3) управління відходами та ресурсами: Національна стратегія управління відходами в Україні до 2030 року схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України № 820 від 08.11.2017 р.;

4) якість води та управління водними ресурсами, включаючи морське середовище. Прийнято Постанову Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку здійснення державного моніторингу вод” № 758 від 19.09.2018 р.;

5) охорона природи: більшість директив виконано;

6) промислове забруднення та техногенні забруднення: у процесі виконання;

7) зміна клімату та захист озонового шару: прийнято Розпорядження Кабінету Міністрів України “Про затвердження плану заходів щодо виконання Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року” № 878 від 06.12.2017 р.;

8) генетично-модифіковані організми: проект закону “Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів” (у новій редакції) та аналіз регуляторного впливу надіслано на розгляд та погодження до Державної регуляторної служби України (лист № 5/4.1-15/2957-19 від 15.03.2019 р.) [9].

Отже, станом на сьогодні багато директив ЄС вже імplementовано в українське екологічне законодавство, але такі сектори, як управління відходами, промислове забруднення покладені для виконання в Законі України “Про основні засади (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року”.

Загалом екологічна політика на національному рівні формується Міністерством енергетики та захисту довкілля. Наразі у рамках реформи державного управління планується зосередити зусилля цього міністерства саме на експертній, аналітичній роботі, яка полягатиме у розробці політичних рішень у природоохоронній діяльності, а їхнє безпосереднє виконання покладатиметься на різні державні агенції, служби або місцеву владу, що власне передбачає децентралізацію повноважень щодо реалізації регіональної екологічної політики і здійснення екологічних заходів відповідно до специфіки і потреб певного регіону. Доцільно зазначити, що децентралізація екологічної політики в Європі почала проявлятися через децентралізацію повноважень ще у 80-х рр. XX ст. У деяких європейських країнах децентралізація набула вигляду передачі регіональним та місцевим органам влади повноважень у прийнятті рішень, а держава зберегла відповідальність за виконання рамкових умов екологічної безпеки. Держава зберегла лише незначні коригуючі функції в країнах із федеративним устроєм (Німеччина), а прийняття рішень повністю перейшло на регіональний рівень. Основними інструментами децентралізації у прийнятті рішень стали реформи системи державних субсидій для муніципалітетів (Норвегія, Фінляндія, Швеція). З часом децентралізація одержала статус норми [10].

Ще одним із пріоритетів євроінтеграції у сфері екології є впровадження європейського досвіду застосування інноваційних механізмів реалізації екологічної політики. Ратифікувавши Угоду про асоціацію між Україною, з одного боку, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами – з іншого, Україна отримала інструмент та дороговказ для своїх перетворень. Великий практичний досвід, накопичений світовою спільнотою у сфері охорони навколишнього середовища, став основою низки міжнародних стандартів. Міжнародна організація зі стандартизації (ISO), продовжуючи традиційну для своєї діяльності розробку стандартів на методи контролю компонентів біосфери (повітря, вода, ґрунт), у 90-х рр. XX ст. приступила до створення комплексу міжнародних стандартів та системи екологічного управління, а саме: стандарти ISO серії 14000. Для цього в 1993 р. було створено Технічний комітет ISO “Екологічне управління” – ISO/TK 207. Система стандартів ISO 14000 розроблена на базі стандарту BS 7750, а також стандарту за системою якості продукції ISO 9000. На відміну від багатьох інших природоохоронних стандартів, вона орієнтована не на кількісні параметри (обсяг викидів, концентрації речовини тощо) і не на технології (вимога використовувати або не використовувати певні технології, вимога використовувати “якнайкращу доступну технологію”). Основним предметом

ISO 14000 є система екологічного менеджменту – *environmental managementsystem* [11], механізмами якого є екологічний моніторинг, екологічна оцінка, екологічний аудит, екологічне маркування.

Пріоритетним напрямком формування екологічної політики в Україні є впровадження економічних інструментів, які прийняті у ЄС. Використання економічних інструментів засновано на принципі “забруднювач платить” (означає, що виробник несе повну фінансову відповідальність за забезпечення реалізації заходів, спрямованих на запобігання чи зменшення забруднення довкілля), що забезпечує зміну поведінки суб’єктів господарювання внаслідок переведення зовнішніх витрат від руйнування або виснаження об’єктів довкілля в категорію внутрішніх витрат і зміни набору та структури стимулів для цих суб’єктів.

Ключовою роллю економічних інструментів є те, що саме через них відбувається вплив на мотивацію діяльності суб’єктів господарювання, їх економічні інтереси. Однією з основних відмінностей екологічних інструментів від традиційних командно-контрольних методів державного регулювання є те, що вони стимулюють застосування ринкових підходів (екологічні податки, торгівля квотами, податкові пільги і позики тощо) для досягнення поставлених цілей і завдань. Розумне застосування таких інструментів сприяє ефективнішому розподілу ресурсів на заходи з формування безпечної, заснованої на принципах сталого розвитку, поведінки всіх суб’єктів суспільства, а також економічно раціональнішим методам досягнення завдань екологічної політики [12].

Екологічні інструменти державного регулювання в Україні ґрунтуються на концепції платності використання природних ресурсів і спрямовані, з одного боку, на акумулювання матеріальних ресурсів для реалізації природоохоронних програм, а з іншого – на спонукання товаровиробників, надавачів послуг чи виконавців робіт до обмеження діяльності, що завдає шкоди довкіллю.

Актуальним напрямком євроінтеграції в екологічній сфері є впровадження електронного урядування. Концепція екологічного урядування у сфері реалізації екологічної політики (насамперед на регіональному рівні) відповідає сучасним трендам у державному управлінні, сприяючи доступності і прозорості у взаємодії держави, бізнесу і громадськості у вирішенні екологічних проблем. На думку Ю. Соломко, е-урядування передбачає спосіб організації державної влади за допомогою систем локальних інформаційних мереж та сегментів глобальної інформаційної мережі, яка забезпечує роботу в режимі реального часу та робить максимально простим і доступним щоденне спілкування особи з органами влади, тобто будь-яка особа через інформаційно-комунікаційні технології може звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування для адміністративних послуг (електронних послуг) та будь-якої іншої інформації [13].

Інформаційний аспект системи електронного екологічного урядування пов’язаний із створенням інформаційних веб-ресурсів щодо реалізації екологічної політики на території певного регіонального утворення: інформування про

законодавчі, нормативно-правові засади реалізації екологічної політики, звітування щодо екологічного моніторингу в умовах певного регіону із залученням результатів досліджень державних агенцій, наукових закладів і незалежних громадських організацій у сфері захисту навколишнього середовища, інформування про реалізацію економічних проєктів на території регіону, що включає стратегічну екологічну оцінку. Інтерактивний (зворотній) аспект системи електронного екологічного урядування пов'язаний із взаємодією (на основі застосування інформаційно-комунікаційних технологій) між державними і регіональними органами управління в сфері екології, громадськими екологічними організаціями, екологічними службами великих підприємств регіону і громадянами: електронні запити та звернення зацікавлених сторін, електронні опитування щодо екологічних проблем регіону і реалізації державної екологічної політики, електронні петиції та електронні референдуми щодо підвищення ефективності регіонального управління екологічною безпекою.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Отже, нами виокремлено такі євроінтеграційні орієнтири формування екологічної політики в Україні в контексті сталого розвитку регіонів. По-перше, адаптація і приведення національного екологічного законодавства до європейських стандартів (станом на сьогодні багато директив ЄС вже імplementовано в українське екологічне законодавство, але більшість закладено до впровадження до 2030 р.). По-друге, впровадження європейського досвіду застосування економічних механізмів реалізації екологічної політики, які засновані на принципі “забруднювач платить” (екологічні податки, пільги, субсидії тощо). По-третє, запровадження системи екологічного менеджменту (*environmental managementsystem*), механізмами якого є екологічний моніторинг, екологічна оцінка, екологічний аудит, екологічне маркування. По-четверте, реалізація концепції екологічного урядування у сфері реалізації екологічної політики, що відповідає сучасним трендам у державному управлінні, сприяючи доступності і прозорості у взаємодії держави, бізнесу та громадськості у вирішенні екологічних проблем.

Перспективним напрямком подальших досліджень є визначення умов реалізації європейських принципів екологічного управління у сфері національної екологічної політики.

Список використаної літератури

1. Калашник О. М. Екологічна безпека як складова державної політики України: понятійно-термінологічний аспект // Демократичне врядування. 2018. Вип. 21. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVr_2018_21_4 (дата звернення: 15.11.2019).
2. Боковикова Ю. В., Коваль Н. В. До питання реалізації державної екологічної політики в Україні // Теорія та практика державного управління. 2018. № 4(63). С. 7.
3. Ветвицький Д. О. Розвиток державної екологічної політики України в умовах глобалізації : автореф. дис. канд. наук з держ. упр. : 25.00.02. Київ, 2010. 20 с.
4. Андрієнко М. В., Шако В. С. Механізми реалізації державної екологічної політики на регіональному рівні // Інвестиції: практика та досвід. 2017. № 18. С. 51.

5. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року : Закон України № 2818-VI від 21.12.2010 р. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2818-17/page> (дата звернення: 15.11.2019).
6. Про основні засади (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року : Закон України // Вісник Верховної Ради України. 2019. № 16. Ст. 70. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19?lang=uk> (дата звернення: 15.11.2019).
7. Шамборовський Г. О. Регіональна політика Європейського Союзу : навч. посіб. Київ : Знання, 2011. С. 5—11.
8. Угода про Асоціацію між Україною та ЄС / Міністерство енергетики і захисту довкілля. URL : <https://menr.gov.ua/timeline/evrointegraciya.html> (дата звернення: 15.11.2019).
9. Звіт Міністерства енергетики та захисту довкілля України про виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони у частині захисту довкілля за III квартал 2019 року / Міністерство енергетики і захисту довкілля. URL : <https://menr.gov.ua/timeline/evrointegraciya.html> (дата звернення: 15.11.2019).
10. Прокопенко Л. Л., Тішкова Н. Л. Система органів державного управління охороною навколишнього середовища в Україні та можливість її адаптації до європейських вимог // Аспекти публічного управління. 2014. № 5/6 (7/8). С. 46.
11. Трифонова Т. А., Селиванова Н. В., Ильина М. Е. Экологический менеджмент : учеб. пособ. Владимир : ВГУ, 2003. 291 с.
12. На шляху зеленої модернізації економіки: модель сталого споживання та виробництва : довідник / С. В. Берзіна [та ін.]. Київ : Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. С. 19.
13. Соломко Ю. Електронне урядування: поняття, сутність, принципи та напрями розвитку // Ефективність державного управління : зб. наук. пр. Вип. 2(55) : у 2 ч. Ч. 1 / за заг. ред. чл.-кор. НАН України В. С. Загорського, доц. А. В. Ліпенцева. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2018. С. 136.

Статтю подано: 03.12.2019

Статтю схвалено: 27.12.2019

Bukanov Grygorii Mykolayovych

Candidate of Political Sciences, Associate Professor, Candidate for a doctor's degree of the Department of Management and Project Leadership, Dnipropetrovsk Regional Institute of Public Administration of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine

ORCID: 0000-0002-5398-5953

e-mail: vip.gregorov@ukr.net

**EUROPEAN INTEGRATION GUIDELINES FOR THE FORMATION
OF ENVIRONMENTAL POLICY IN UKRAINE IN THE CONTEXT
OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE REGIONS**

Problem setting. In the context of reforming the public administration system in Ukraine, the important problem is the sustainable development of regions, which is impossible without taking into account the environmentally friendly component. The need to implement a sustainable development policy at the regional level is due to the understanding that it

must begin and be maintained at a basic level and, accordingly, such development must be carried out from the bottom up, that is, from a specific community and region to a national and global scale. In general, the activities of permanent regional communities are aimed at ensuring an improvement in the quality of life of their people without the threat of their deterioration in other regions; maintaining ecosystems within their limits; providing effective state support to the activities of the regional community; creation of conditions for economic security. Sustainable development at the regional level and the formation of a sustainable community in the region involves the achievement of the ecological, social and economic balance of local entities. And in the context of European integration processes in Ukraine, the formation of state (national) and regional environmental policies in accordance with international and European standards is of particular relevance, therefore it is important to determine the main guidelines for the formation and implementation of environmental policies in Ukraine.

Recent research and publications analysis. The problems, the formation and research of the implementation of environmental policy in Ukraine, the definition of the role of the state in ensuring the necessary level of environmental safety are devoted to the work of famous scientists and specialists, such as V. Andronov, N. Andrusevich, G. Belyavsky, V. Bugas, B. Burkinsky, V. Bulatov, A. Veklich, D. Vetrovsky, I. Dragan, A. Zarzhitsky, V. Kravtsov, A. Kucherenko, A. Lazor, S. Lisovsky, N. Malysh, G. Marushevsky, L. Melnik, M. Mikievich, A. Mordvinov, V. Muravyov, A. Myaghenko, V. Potapenko, Yu. Satalkin, L. Stasyuk, O. Trush, D. Fonaryuk, E. Khlobystov, N. Khumarova, M. Shapochka, V. Shevchuk, L. Yakushenko, L. Yatsenko and others. However, a number of issues are still poorly investigated, in particular, the issue of modernizing the public administration system in the field of environmental policy in accordance with European standards and in context European integration.

Highlighting previously unsettled parts of the general problem. In Ukraine, which is independent and has very rich natural resources, an inefficient and environmentally hazardous nature management structure has developed. Important tasks in preventing this problem: stopping the decline of natural ecosystems, sustainable development at the regional level and the formation of a sustainable community in the region, provides for environmental, social and economic balance, a high standard of living and quality of life for current and future generations of Ukraine and the introduction of a new one built on the best achievements of the European environmental management model.

The aim of the article is to determine the European integration guidelines and directions for the formation of environmental policy in the context of sustainable development of regions in Ukraine. A whole series of tasks meets this goal, namely, the issue of adapting and bringing national environmental legislation to European standards, introducing European experience in applying economic mechanisms for implementing environmental policies, implementing an environmental management system.

Paper main body. Among the main European integration guidelines for the formation of environmental policy in Ukraine at the regional level, can be distinguished: firstly, adaptation and bringing the national environmental legislation to European standards, and secondly, the introduction of European experience in applying innovative mechanisms for implementing environmental policies.

The implementation of environmental policy requires the effective functioning of a system of environmental legislation aimed at achieving national priorities. The main requirements for such legislation are its compliance with the Constitution of Ukraine, approximation to the relevant directives of the European Union (EU), ensuring the

implementation and implementation of international environmental agreements to which Ukraine is a party.

The priority area for the formation of environmental policy in Ukraine is the introduction of economic instruments adopted in the EU. The use of economic instruments is based on the “polluter pays” principle (which means that the manufacturer is fully financially responsible for ensuring the implementation of measures aimed at preventing or reducing environmental pollution), which ensures a change in the behavior of business entities by transferring external costs from destruction or depletion of facilities environment into the category of internal costs and changes in the set and structure of incentives for these entities.

The current direction of European integration in the environmental sphere is the introduction of electronic management. The concept of environmental management in the implementation of environmental policy (especially at the regional level) is in line with current trends in public administration, contributing to accessibility and transparency in the interaction of the state, business and the public in solving environmental problems.

Conclusions of the research and prospects for further research. Thus, the study identified the following European integration guidelines for the formation of environmental policy in Ukraine in the context of sustainable development of the regions: adaptation and bringing national environmental legislation to European standards (the legal principle for European integration processes in the environmental sector is Section V, Chapter 6 of the Association Agreement between Ukraine and the EU), the introduction of European experience in the application of economic mechanisms for the implementation of environmental policies, based on “polluter pays” principle (environmental taxes, benefits, subsidies, etc.); implementation of an environmental management system whose mechanisms are environmental monitoring, environmental assessment, environmental audit, environmental labeling; implementation of the concept of environmental management in the field of environmental policy implementation that meets modern trends in public administration, contributing to accessibility and transparency in the interaction of the state, business and the public in solving environmental problems.

A promising area for further research is to determine the conditions for the implementation of European principles of environmental management in the field of national environmental policy.

Key words: environmental policy; regional environmental policy; European integration, environmental management; economic environmental instruments; electronic environmental management.

References

1. Kalashnyk, O. M. (2018). Ekologichna bezpeka iak skladova derzhavnoi polityky Ukrainy: poniatijno-terminologichnyj aspekt. *Demokratychni vriaduvannia*, Issue 21. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVr_2018_21_4 [in Ukrainian].
2. Bokovykova, Yu. V., Koval, N. V. (2018). Do pytannia realizatsii derzhavno ekologichnoi polityky v Ukraini. *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia*, № 4(63), pp. 7 [in Ukrainian].
3. Vetvytskij, D. O. (2010). Rozvytok derzhavnoi ekologichnoi polityky Ukrainy v umovakh hlobalizatsii. (Extended abstract of Candidate's thesis). Kyiv [in Ukrainian].
4. Andriienko, M. V., Shako, V. S. (2017). Mekhanizm realizatsii derzhavnoi ekologichnoi polityky na rehional'nomu rivni. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, № 18, pp. 51 [in Ukrainian].

5. Pro Osnovni zasady (strategiiu) derzhavnoi ekolohichnoi polityky Ukrainyna period do 2020 roku. № 2818-VI. (2010) [in Ukrainian].
6. Pro osnovni zasady (strategii) derzhavnoi ekolohichnoi polityky Ukrainy naperiod do 2030 roku. (2019) [in Ukrainian].
7. Shamborovs'kyj, H. O. (2011). *Rehionalna polityka Yevropejskoho Soiuzu*. Kyiv: Znannia. pp. 7-11 [in Ukrainian].
8. Uhoda pro Asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu ta YeS. (2019). URL : <https://menr.gov.ua/timeline/evrointegraciya.html> [in Ukrainian].
9. Zvit Ministerstva enerhetyky ta zakhystu dovkillia Ukrainy pro vykonannia Uhody pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odniieistorony, ta Yevropejs'kym Soiuzom, Yevropejs'kym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i ikhnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony u chastyni zakhystu dovkillia za III kvartal 2019 roku. (2019). URL : <https://menr.gov.ua/timeline/evrointegraciya.html> [in Ukrainian].
10. Prokopenko, L. L., Tishkova, N. L. (2014). Systema orhaniv derzhavnoho upravlinnia okhoronoiu navkolyshnoho seredovyscha v Ukraini ta mozhlyvist' ii adaptatsii do ievropejs'kykh vymoh. *Aspekty publichnoho upravlinnia*, № 5/6 (7/8), pp. 46 [in Ukrainian].
11. Trifonova, T. A., Selivanova, N. V., Il'ina M. E. (2003). *Jekologiche skijmenedzhment*. Vladimir : VGU. 291 p. [in Russian].
12. Barazin, S. V. et al. (2017). *Na shliakhu zelenoi modernizatsii ekonomiky: model staloho spozhyvannia ta vyrobnytstva*. Kyiv: Istytut ekolohichnoho upravlinnia ta zbalansovanoho pryrodokorystuvannia. pp. 136 [in Ukrainian].
13. Solomko, Yu. (2018). Elektronne uriaduvannia: poniattia, sutnist, pryntsypy ta napriamy rozvytku. *Efektivnist derzhavnoho upravlinnia*, Issue 2(55), pp. 136 [in Ukrainian].

Paper submitted: 03.12.2019

Paper accepted: 27.12.2019

Цитування: Буканов Г. М. Євроінтеграційні орієнтири формування екологічної політики в Україні в контексті сталого розвитку регіонів // Ефективність державного управління : зб. наук. пр. Вип. 4(61) : у 2 ч. Ч. 2 / за заг. ред. чл.-кор. НАН України В. С. Загорського, доц. А. В. Ліпенцева. Львів : ЛПІДУ НАДУ, 2019. С. 214—225. (DOI: <https://doi.org/10.33990/2070-4011.61.2019.198517>).

Citation: Bukanov, H. M. (2019). European integration guidelines for the formation of environmental policy in Ukraine in the context of sustainable development of the regions. *Efficiency of Public Administration*, Issue 4(61), pp. 214-225. (DOI: <https://doi.org/10.33990/2070-4011.61.2019.198517>).